

Krīzes ietekme uz Latvijas sabiedrības saliedētību

Taņa Lāce, Ritma Rungule

Rīgas Stradiņa universitāte, Socioloģijas un psiholoģijas katedra, Latvija

Ievads. Teorētiski var pieņemt, ka krīzes pārvarēšana prasīja lielāku savstarpēju palīdzību un atbalstu, kā arī lielāku nepieciešamību pēc valsts un pašvaldību institūciju palīdzības un atbalsta, kas kopumā liecina par sociālās saliedētības palielināšanos krīzes laikā. Savukārt statistikas un pētījumu datu analīze [Sprinģe, 2012] liecina, ka krīzes laikā palielinājusies ienākumu nevienlīdzība Latvijas sabiedrībā. Tas apstiprina pretēju pieņēmumu, ka krīzes pārvarēšana ir vairāk sašķēlusi, nekā vienojusi sabiedrību, katrs vairāk paļāvies uz sevi, nevis uz kolektīviem un valstiskiem krīzes problēmu risinājumiem. Ziņojumā apkopoti Latvijas iedzīvotāju viedokļi par to, vai Latvijas sabiedrība krīzes ietekmē kļuvusi vienotāka vai sašķeltāka.

Darba mērķis. Noskaidrot Latvijas iedzīvotāju viedokļus par krīzes ietekmi uz Latvijas sabiedrības saliedētību.

Materiāls un metodes. Projekta “Krīzes pārvarēšana Latvijā: ekonomiskie, sociālie un komunikācijas aspekti” ietvaros tika veikta Latvijas iedzīvotāju aptauja. Projektu finansē RSU, aptauju veica pētījumu centrs SKDS.

Ģenerālais kopums: Latvijas iedzīvotāji vecumā no 18 līdz 74 gadiem. Izlases apjoms – 1000 respondentu. Aptaujas metode – tiešās intervijas respondentu dzīvesvietās.

Rezultāti. Lielākā daļa (78%) Latvijas iedzīvotāju uzskata, ka ekonomiskā krīze vēl nav beigusies. Vērtējot krīzes ietekmi, 28% no aptaujātajiem iedzīvotājiem atzinuši, ka krīzes ietekme uz viņu pašu un ģimenes dzīvi bijusi ļoti liela, 49% krīzes ietekmi vērtē kā vidēju, 16% izjutuši nelielu krīzes ietekmi, bet 4% respondentu liekas, ka krīzes nav bijis. Lielākā daļa (70%) iedzīvotāju uzskata, ka krīze ir palielinājusi atšķirības starp cilvēkiem ienākumu un pārticības ziņā – bagātie kļuvuši bagātāki, nabadzīgie nabadzīgāki, 22% uzskata, ka nevienlīdzības līmeni krīze nav mainījusi, bet 3% atzinuši, ka nevienlīdzība ir mazinājusies. Vērtējot krīzes ietekmi uz sabiedrības saliedētību, 59% aptaujāto iedzīvotāju uzskata, ka saliedētība ir mazinājusies, 21% atzinis, ka krīze nav to ietekmējusi, bet 7% atzinuši, ka iedzīvotāji kļuvuši vienotāki, pārvarot grūtības. Kā drošāko atbalstu grūtībās nonākušam cilvēkam Latvijā lielākā daļa (61%) atzina ģimenes un radnieku atbalstu, personiskos uzkrājumus kā drošāko atbalstu atzina 51%, valsts sociālās apdrošināšanas sistēmas atbalstu – 32%, 16% kā drošu vērtēja pašvaldību sniegto atbalstu, bet 16% atzina, ka ne uz ko nevar paļauties. Iedzīvotāju skatījumā lielākās plaisas sabiedrībā veidojas varas un pārticības aspektā, jo esošās nesaskaņas kā ļoti lielas un lielas starp valdošos eliti un iedzīvotājiem vērtē 74% respondentu, starp nabadzīgajiem un bagātajiem – 68%, starp vadītājiem un darbiniekiem – 46%, starp latviešiem un krieviem – 28%, starp jauniešiem un vecākiem cilvēkiem – 20%, starp lauciniekiem un pilsētniekiem, ārzemniekiem un vietējiem – 18%.

Secinājumi. Krīze nav veicinājusi Latvijas sabiedrības saliedētību kopumā, bet vairāk stiprinājusi individuālismu, kā arī paļaušanos uz sevi un ģimenes atbalstu. Sociālās nevienlīdzības palielināšanās ir viens no galvenajiem sabiedrības šķelšanās faktoriem.